

Proskurovych O.V., Khomyak I.V.
Khmelnyskiy National University

ANALYSIS OF THE LABOR PRODUCTIVITY INDUSTRIAL ENTERPRISE

Summary

Theoretical explanation of conception «labor productivity» was analyzed. Analysis of changes in labor productivity of PJSC «Ukrelectroapparat» was done. Influence of some factors on variations in average productivity per employee by using absolute differences was calculated. Dynamics of complexity, reasons for changing its size and impact on productivity was analyzed. Main ways of increasing productivity are presented.

Keywords: labor productivity, labor input, output, staff, method of absolute differences.

УДК 374.71

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ З ОБЛІКУ НАРАХУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Ревенок В.І., Мамчур О.С.

Вінницький торговельно-економічний інститут

У статті розглянуто питання автоматизації ведення кадрового обліку та обліку заробітної плати на сучасному підприємстві, висвітлено проблеми автоматизації обліку праці, охарактеризовано спеціалізовані програмні продукти. Також виявлено особливості теоретичних та практичних аспектів застосування комп'ютерних інформаційних систем в організації бухгалтерського обліку виплат працівникам.

Ключові слова: персонал, заробітна плата, кадровий облік, проблеми ведення обліку праці, програмні продукти.

Постановка проблеми. Становлення ринкових відносин в Україні сприяло створенню значної кількості малих і середніх підприємств, реструктуризації великих у результаті роздержавлення, що розширило сферу ведення бухгалтерського обліку та застосування засобів його автоматизації. Ведення обліку праці, нарахування та виплати заробітної плати є важливим елементом системи обліку та управління підприємством, оскільки, з одного боку, допомагає визначити суму витрат підприємства на оплату праці і відповідно визначити фактичну собівартість виготовленої продукції, виконаних робіт та наданих послуг, з іншого боку, дозволяє максимально ефективно використовувати наявні трудові ресурси підприємства.

Важливого значення в підвищенні ефективності використання трудових ресурсів, управління ними набуває правильна організація обліку праці та заробітної плати, який повинен забезпечувати надходження реальної та достовірної інформації про трудомісткість виробленої продукції та нарахування заробітної плати. Саме це визначає склад головних завдань цієї ділянки обліку: забезпечення достовірного визначення затрат праці на виготовлення продукції; своєчасне та правильне визначення розміру оплати праці; контроль за використанням фонду основної та додаткової заробітної плати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі розмови вимагають проблеми автоматизації виплат працівникам, що стоять перед великими виробничими підприємствами. Їх немало, вони неодноразово розглядалися у працях вітчизняних та закордонних науковців. Проблемам створення автоматизованих інформаційних систем обліку в останні роки приділяється багато уваги у вітчизняних науково-практичних та навчальних публікаціях. Так, праці А. Берези, Ф. Бутинця, О. Дубій, В. Ситника, Л. Терещенко, Гужва В.М., Маклаков С.В., Рогач І.Ф., Сендзюк М.А., Антонюк В.А. та ін. присвя-

чені концептуальним теоретичним питанням створення і функціонування комп'ютерних інформаційних систем обліку суб'єктів господарювання.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну важливість автоматизації обліку праці та її оплати для облікової системи підприємства, автоматизація обліку праці та її оплати є найскладнішою ділянкою автоматизації обліку підприємства, що обумовлено такими проблемами:

- складність розрахунку та різноманітність структур заробітної плати працівників різних підприємств;
- постійна зміна нормативних документів, що визначають порядок нарахування заробітної плати, здійснення нарахувань та утримань з неї;
- неоднозначність трактування чинного законодавства;
- різноманітність алгоритмів здійснення допоміжних розрахунків за різними видами та умовами виплат;
- різний порядок утримання податку на доходи фізичних осіб та внесків до фондів соціального страхування і пенсійного фонду з різних видів виплат;
- наявні розбіжності періоду нарахування та виплати заробітної плати в залежності від особливостей роботи підприємств [5, с. 261].

Мета статті є виявлення особливостей теоретичних та практичних аспектів застосування інформаційних комп'ютерних систем в організації бухгалтерського обліку виплат заробітної плати працівникам.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні існують багато програм для обліку заробітної плати на підприємстві. На теперішній час в Україні функціонують близько 200 фірм – розробників спеціального програмного забезпечення АІС обліку, а на ринку представлено значну кількість їхньої продукції.

Пакет прикладних програм закритого типу, призначені для автоматизованого розв'язування облікових задач та формування фінансової і податкової звітності, можна умовно розподілити на три групи [6].

До першої групи належать великі програмні комплекси, які використовуються для автоматизації функції обліку на будь-якому об'єкті господарювання. Такий комплекс складають згруповані в окремі модулі взаємопов'язані програми. Кожний модуль, як правило, призначено для автоматизації окремої ділянки обліку (наприклад, облік основних засобів і нематеріальних активів, облік виробничих запасів, облік праці і заробітної плати тощо). Усі модулі в такій системі об'єднує головний модуль. Як правило, це модуль «Головна книга». Такі пакети прикладних програм, за деяким винятком, створюються для певного об'єкта і коштують дуже дорого. Якщо ж підприємство придбало відповідний ППП, виникає проблема його пристосування (настроювання) до певних умов господарювання, що також є тривалим та дорогим процесом. Найвідомішими програмними комплексами цієї групи програм є програмний комплекс «R/3» (Німеччина), «Platinum» (США), «Scaly» (Швеція), «Sun» (Великобританія), «Моноліт» (Росія), «Галактика» (Україна – Росія).

Другу групу утворюють ППП, орієнтовані як на малі й середні («Турбо-бухгалтер», «Колібри», «Фінанси без проблем», «Леді Фін» та ін.), так і на середні та великі («БЕСТ», «Парус-Підприємство», «Офіс 2000 тм», «1С: Підприємство» та ін.) підприємства.

Це досить потужні комп'ютерні системи масового призначення, в яких реалізовано комплексний підхід до автоматизації господарського обліку на підприємствах різних видів діяльності. Вони поєднують у собі простоту освоєння і використання й потужні можливості в організації синтетичного та аналітичного обліку за різними планами рахунків:

- ручне та автоматизоване введення облікової інформації;
- контроль інформації на всіх стадіях оброблення;
- здійснення обліку в кількісно-вартісному вимірі в різних валютах;
- швидкий пошук інформації;
- отримання підсумків як за об'єктами синтетичного, так і аналітичного обліку в «реальному часі» (тобто після введення інформації);
- формування фінансової, податкової та статистичної звітності за будь-який період та можливість налагодження довільних форм первинних документів і форм звітності.

Третя група – пакети прикладних програм, які призначені для автоматизації розрахунків за окремими ділянками обліку. Це програми типу «Розрахунок заробітної плати», «Облік МПП» і т. ін. Для автоматизації господарського обліку в цьому випадку необхідно купувати декілька програм, але такий шлях є неперспективним, створені в такий спосіб комп'ютерні системи громіздкі і з ними важко працювати.

В таблиці 1 відображено основні вимоги до програмного забезпечення бухгалтерського обліку. При впровадженні на підприємстві програмного забезпечення щодо обліку заробітної плати необхідно враховувати вимоги з таблиці 1.

Основними засадами ведення обліку праці та її оплати є:

- інтеграція кадрового обліку, обліку праці та її оплати в єдине ціле;
- централізація обробки інформації з обліку праці та її оплати;
- автоматизований збір інформації про вихід працівників на роботу та відпрацьований ними час;
- автоматизація типових розрахункових операцій;
- автоматизований контроль за правильністю проведення ручних розрахунків та коригувань.

Таблиця 1

Характеристика вимог до програмного забезпечення бухгалтерського обліку [7]

Види	Вимоги	Коротка характеристика
Функціональні	Ведення журналу операцій	Здатність вводити та накопичувати всі господарські операції, що відображають господарську діяльність підприємства
	Аналітичний облік	Можливість ведення аналітичного обліку в таких розрізах і з таким рівнем деталізації, як цього вимагають потреби управління
	Кількісний облік	Можливість ведення обліку в натуральному вимірнику
	Валютний облік	Облік у валютах, які відрізняються від основної валюти
	Гнучкість	Можливість налагодження програми до особливостей конкретного підприємства та змін у законодавстві
Технічні	Невибагливість до апаратного забезпечення	Можливість ефективно працювати на комп'ютерах із середніми технічними характеристиками
	Редактор документів	Вбудовані в програму засоби створення і коригування форм первинних документів, розрахунків і звітів
	«Експорт-імпорт» даних	Можливість обміну даними з іншими програмами та пристроями (касовими апаратами, технологічними датчиками, сканерами штрих-кодів)
	Робота в мережах	Здатність працювати на кількох комп'ютерах з поєднанням даних за допомогою комп'ютерної мережі
	Захист інформації	Забезпечення кодування інформації та обмеження доступу за допомогою системних паролів
	Архів документів	Вбудовані засоби архівації даних з можливістю швидкого відновлення інформації
Коммерційні вимоги	Ціна	Прийнятна для підприємства ціна програмного забезпечення та його супроводу
	Супровід	Послуги з навчання користувачів, оперативні консультації, оновлення програмного забезпечення
	Документація	Якісна детальна друкована документація до програм
Ергономічні вимоги	Інтерфейс користувача	Зручні та нешкідливі для здоров'я користувача засоби забезпечення діалогу «людина-комп'ютер»
	Програмна допомога	Розвинена система програмної допомоги, що дозволяє отримати «підказку» щодо будь-якої функції або дії в програмі

Ринок програмних продуктів зв'язаний з ведучими фірмами-розробниками такими як: 1С:Підприємство, ІНТЕЛЛЕКТ-СЕРВІС, ПАРУС, ГАЛАКТИКА, ДІАСОФТ, ІНФІН, ІНФОСОФТ, ОМЕГА, R-STYLE SOFTWARE LAB, COGNITIVE TECHNOLOGIES LTD. [2, с. 248].

Організація автоматизованого обліку виплат працівникам може здійснюватися різними методами: модульний принцип; комплексне рішення.

Згідно з модульним принципом може виділятися для автоматизації обліку виплат працівникам один або декілька окремих модулів:

- облік відпрацьованого часу і неявки на роботу,
- облік і контроль вироблення і зарплати робітників-відрядників,
- облік і нарахування почасової і інших видів оплат,
- розрахунки різних видів утримань із зарплати,
- аналітичний облік по працівниках (по видах нарахувань і утримань),
- формування зведених реєстрів,
- розрахунок бази оподаткування фонду оплати праці,
- облік депонованої зарплати та ін.

Аналіз відповідного програмного забезпечення показав, що у більшості бухгалтерських програм розрахунки заробітної плати запрограмовані на примітивному рівні – почасова зарплата без будь-яких додаткових розрахунків. Всі інші розрахунки бухгалтер повинен виконувати вручну. Навіть для малих підприємств це не дуже зручний спосіб [9].

Що стосується найбільш нових програмних засобів для автоматизації обліку заробітної плати, то слід відмітити сучасний інструмент автоматизації задач управління персоналом, ведення кадрового обліку та розрахунків по заробітній платі у відповідності з вимогами законодавства – спеціалізовану конфігурацію «1С:Зарплата та Управління персоналом для України». Це прикладне рішення використовується великими підприємствами із різними формами оплати праці (погодинна, відрядна, акордна, за договорами цивільно-правового характеру тощо), із широким списком доплат і утримань, та навіть просто з великою кількістю працівників (понад 100 осіб).

На сьогодні, вважається ефективною програмою для обліку заробітної плати – програма "1С: Підприємство 8 Зарплата і Управління Персоналом для України". З її допомогою можна вести кадрову управлінську й облікову діяльність декількох організацій, підтримувати документування й автоматизацію процесу підбору й оцінки кандидатів, розробляти і застосовувати схеми фінансової мотивації працівників з використанням різних показників ефективності діяльності як окремого працівника, так і підприємства. Для розрахунку й обліку заробітної плати в програмі автоматизована за такими параметрами: розробка схем мотивації працівників; облік результатів виробничої діяльності; автоматичний розрахунок широкого кола нарахувань – від оплати по окладу до оплати лікарняних і відпусток по середньому заробітку; гнучка настройка використовуваних нарахувань і утримань. При цьому йдуть взаєморозрахунки з працівниками підприємства, а також облік витрат на оплату праці в складі собівартості продукції і послуг. Автоматизовано весь комплекс розрахунків з персоналом, починаючи від введення документів про фактичне вироблення, оплати лікарняних листів і відпусток, аж до формування документів на виплату зарплати та депонування, а також звітності в державні наглядові органи [3].

Реалізація завдань реформування системи бухгалтерського обліку та сучасні ринкові зміни діючої системи організації оплати праці потребують докорінних змін методології обліку розрахунків оплати праці на підприємстві.

Сьогодні створено законодавчо-правову базу регулювання оплати праці відповідно до міжнародних трудових норм, що діють у ринковій економіці, система документування оплати праці розвинута на високому рівні. Однак залишається необхідність розроблення нових та вдосконалення існуючих галузевих форм первинних документів з обліку заробітної плати, що враховують особливості її нарахування і виплати в окремих галузях економіки [6].

Говорячи про користь автоматизації бухгалтерії, потрібно сказати, що вона підвищує ефективність роботи багатьох структур підприємства: бухгалтеру-виконавцю бухгалтерське програмне забезпечення полегшує роботу на трудомістких ділянках, збільшує швидкість виконання операцій; співробітників, що не володіє великим досвідом, дозволяє виконувати складні завдання. Головний бухгалтер з легкістю зможе довірити підлеглим практично всі аспекти роботи, адже чітко прописаний алгоритм не дозволить їм помилитися. Керівник ж зможе отримувати оперативну інформацію про фінансову і виробничу діяльність компанії.

На багатьох невеликих фірмах на бухгалтера часом покладають багато додаткових обов'язків, серед яких і ведення кадрового обліку. У конфігурації «1С:Бухгалтерія 8.2» документообіг розділів кадрового обліку та обліку оплати праці пов'язані: кадрові дані є підґрунтям обліку оплати праці.

Слід зазначити, що можливості ведення кадрового обліку в більшості облікових програм є достатньо обмеженими, оскільки не всі програми передбачають можливість ведення кадрового обліку в повному обсязі [11].

У конфігурації «1С:Бухгалтерія 8.2» можна вести повноцінний кадровий облік. В таблиці 1 наведено документи, якими оформляються у програмі основні кадрові операції:

Загалом упровадження автоматизованої системи на підприємстві дозволяє: 1) полегшити виконання службових обов'язків адміністративно управлінського персоналу; 2) скоротити витрати праці і засобів на збір інформації, її аналіз та отримання різних форм звітності; 3) отримувати більш достовірну, точну, детальну інформацію, повною мірою відповідає потребам управління; 4) вирішувати якісно нові управлінські завдання.

Важливо, щоб програми такого типу були ліцензійними і не приносили шкоди усій комп'ютерній системі. Але це коштує невеликих грошей, і не кожне підприємство може дозволити собі придбати подібний програмний продукт. Саме такі підприємства можуть скористатися програмами, розробленими в середовищі Visual Basic for Application.

Висновки та пропозиції. Отже, питання нарахування заробітної плати, а також податкового, бухгалтерського статистичного обліку оплати праці займають особливе місце в роботі бухгалтерії кожного підприємства. Основою ефективною діяльності будь-якого суб'єкта господарювання виступає чітко налагоджена система врахування і контролю. Незалежно від форми власності фірмі необхідний бухгалтерський облік як основа, що підтверджує юридичну і фінансову обґрунтованість дій фірми, її взаємодії з органами державного керування і правопорядку і дотримання встановлених норм і правил [7]. Підводячи підсумок, слід зазначити, що для повного, ефективного та систематичного облі-

ку нарахування заробітної плати на підприємстві є досить значна кількість спеціалізованих програмних продуктів, які постійно поповнюються та розвиваються. Останні програмні продукти відомих розробників мають більше засобів налаштування до потреб підприємств різного рівня. Але використання будь-яких програмних засобів вимагає від бухгалтера підвищення кваліфікації та інформаційної компетентності. Велика кількість оригінальних підходів до вирішення задачі нарахування заробітної плати породжує необхідність створення універсальної ін-

формаційної системи нарахування зарплати. Саме тому підприємствам необхідно визначитися з вибором програмного забезпечення, яке було здатне забезпечити всі потреби обліку підприємства і разом з тим було досить економним і не вимагало великих витрат на його придбання, а також не вимагало від бухгалтера специфічних навичок програмування. Тільки за умови вибору можна максимізувати ефективність та ведення облікової діяльності, що безумовно є необхідним кроком на шляху до розвитку і процвітання підприємства.

Список літератури:

1. Береза А. М. Основи створення інформаційних систем: Навч. посібник. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 214 с.
2. Войтюшенко Н. М., Інформаційні системи і технології в обліку: навч. посіб. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2009. – 340 с.
3. Гужва В. М. Інформаційні системи і технології на підприємствах: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001. – 400 с.
4. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навч. посібник: Навчальне видання. – К.: Знання – Прес, 2003. – 349 с.
5. Клименко О. В. Інформаційні системи і технології в обліку. Навч. посібник. – К., 2008. – 320 с.
6. Маклаков С. В. Создание информационных систем с AllFusion Modeling Suite: Навчальне видання. – М.: ДИАЛОГ-МИФИ, 2005. – 432 с.
7. Маслов В. П. Інформаційні системи і технології в економіці: Навчальний посібник: Навчальне видання. – К.: Слово, 2003. – 264 с.
8. Нетреба І. О. Роль інформаційних систем управління в підвищенні конкурентоспроможності вітчизняних підприємств // Формування ринкових відносин в Україні (укр.). – 2006. – № 1. – С. 89-93.
9. Офіційний сайт представництва компанії «1С» в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://its.1c.ua/>.
10. Сараева Г., Власенко Л. 1С: Бухгалтерія 8.2: доступно для бухгалтера. – Х.: Фактор, 2011. – 528 с.
11. Ткаченко Н. А. Особливості документального оформлення операцій з обліку праці та її оплати / Н. А. Ткаченко // Облік і фінанси АПК. Науково-виробничий журнал. – 2011. – № 3 – С. 79-83.

Ревенок В.И., Мамчур О.С.

Винницкий торгово-экономический институт

ОСНОВНЫЕ АСПЕКТЫ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМ С УЧЕТА НАЧИСЛЕНИЯ ЗАРАБОТНОЙ ПЛАТЫ

Аннотация

В статье рассмотрены вопросы автоматизации ведения кадрового учета и учета заработной платы на современном предприятии, освещены проблемы автоматизации учета труда, охарактеризованы специализированные программные продукты. Также выявлены особенности теоретических и практических аспектов применения компьютерных информационных систем в организации бухгалтерского учета выплат работникам.

Ключевые слова: персонал, заработная плата, кадровый учет, проблемы ведения учета труда, программные продукты.

Revenok V.I., Mamchur O.S.

Vinnitsa Trade and Economic Institute

KEY ASPECTS INFORMATION SYSTEMS WITH WAGES (THEIR AMOUNT, CHARGE METHOD AND PAYMENTS, ETC.)

Summary

The questions automate maintenance of personnel records and payroll in the modern enterprise, highlighted problems automate work described specialized software. Also revealed features of the theoretical and practical aspects of computer information systems in accounting for employee benefits.

Keywords: staff salaries, personnel records, the problem of accounting work software products.